

Vzpomínky na Dubany

Chtěl bych vzpomenout na dobu, kdy naše rodina bydlela od 15. srpna 1945 v Dubanech, tak jak si to pamatují hlavně z vyprávění mých rodičů a sester.

Naše rodina přes válku bydlela v Otaslavicích, kde tatínek byl vedoucím prodejny. Po válce dostal nabídku, že si ze seznamu prodejen může vybrat, kterou chce. U podniku byl dobře zapsaný, protože všude, kde působil, zvedl tržbu. Tatínek si vybral prodejnu Budoucnosti v Dubanech na okrese Prostějov. Maminka mu asi vyčítala, že si ze seznamu nevybral Holešov, kde byl tatínek před 2. světovou válkou vedoucím prodejny a mamince se tam líbilo. Ale rozhodla patrně skutečnost, že v Dubanech byl byt, kde rodina mohla bydlet. Bydleli jsme hned nad prodejnu Budoucnosti, kde jsem se také později narodil.

Sestra vzpomínala, že když se přestěhovali do Duban, tak ji maminka pustila ven, aby si hrála s dětmi. Ale za chvíli se Boženka vrátila domů s pláčem, že dětem vůbec nerozumí a že se chce vrátit do Otaslavic. Nebylo divu, protože v Dubanech se mluvilo po hanácky. Například paplena je bramborová kaše s povidly a mákem, čgále – oči, střípek – miska, graca, gracka – motyka, motyčka, lókshe – nudle, blboň, blvoň – blbec, hlupák. Klóhá to, aneb bacha, ať si nenabiješ čoňo! A tato věta mi připomněla další příhodu z mého života.

Když jsem se narodil, rodiče mne nechali pokřtít. V té době bylo hodně sněhu, že se do kostela Narození Panny Marie v Dubanech nedalo jet ani kočárkem, ani na saních. Tak mne nesli zabaleného v náručí. Mladší sestřička mne chtěla nést i stalo se. Jenže se mnou upadla, ale naštěstí se mi nic nestalo, protože jak byly snad metrové závěje, tak mne jen vyhrabali ze sněhu a pokračovalo se na křest. I když jsem byl už okřtěný dost.

Tatínek v obchodě prodával kromě potravin také průmyslové zboží – sekery, lopaty, násady, hřebíky a také palivové dřevo a uhlí a dokonce oblečení. Jak říkal, kromě plemenného býka se u něho v obchodě dalo nakoupit všechno. V té době to bylo ale trochu jiné prodávání, protože nedostával do obchodu všechno zboží navážené jako nyní, ale musel si zboží nejdříve rozvážit. Například

kostkový cukr dostával ve velkých krabicích, podobných krabicím, do kterých se balí kuřata. Někdy byly v krabici nenasekané kusy cukru a ty jsem občas dostal na cucání. Přes den se prodávalo a tatínek navíc zajišťoval zboží a po skončení otvírací doby prodejny se dal do rozvažování zboží, aby bylo nachystané na další den. Nebylo to jako nyní, kdy většina zboží je navážená. Do obchodu tatínek dostával mouku, cukr atd. v pytlích. Při rozvažování mu pomáhala nejen maminka, která také v obchodě prodávala, ale i moje sestry, jakmile přišly ze školy. Na obrázku je nákladní auto, které přivezlo zboží do prodejny a zde je vidět i pytel, ze kterého se zboží rozvažovalo. Také mléko se odměřovalo do konviček z velké hliníkové konve. Byly na to speciální odměrky. Vzpomínám si, že jsem je kdysi doma našel. Byly plechové, některé bíle smaltované a různé velikosti – cejchované pro různé množství mléka.

Zdaleka to nebylo všechno, co se v té době muselo v obchodě dělat. Sestra vzpomíná na to, jak kamarádky na ni čekaly venku před výlohou, ale ona musela lepit malé potravinové lístečky na arch papíru. Tatínek jí říkal: „Jen se tam nedívej, až to nalepíš, tak můžeš jít“. V té době totiž platil přidělový systém na potraviny, mýdlo, kuřivo, oděv (tzv. šatenka), pohonné hmoty apod. Pokud by se nějaký malý papírek ztratil, tak by vzniklo manko, které by musel tatínek zaplatit ze svého.

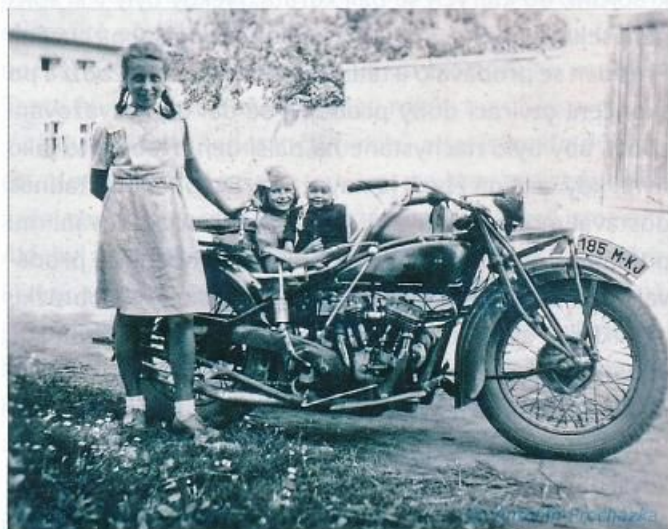
Jednu dobu tatínek vlastnil motorku Indian se sidecarem (sajdou). Když se náhodou stalo, že byl větší zájem o chleba a už ho vyprodal, sedl na motorku a zajel do pekárny ve Vrbátkách a chleba dovezl. Řídil se heslem: „Náš zákazník, náš pán“. Na obrázku je ona motorka Indian, se kterou nás, sourozence, tatínek vyfotil.

Jak sestra pomáhala v obchodu, stala se jednou svědkem následující scény. Do obchodu přišla zákaznice a tatínek jí říkal: „Mám tady nové kalhotky“. Paní se dívá, prohlíží jednu hromádku za druhou, ale pořád si nemohla vybrat.

Nakonec to vyřešila po svém. Zvedla sukně a ukázala se tatínkovi tak, jak ji Pánbůh stvořil, a řekla: „Procházko, tak mi poradte, jakou velikost potřebuji“. Sestra mi vyprávěla, že když to uviděla, tak se lekla a zalezla pod pult.

Ještě jsem možná mohl tatínkovi přidat do obchodu lékařskou poradnu. Vzpomněl jsem si na příhodu, kterou mi vyprávěla maminka. Jednou do obchodu přišel pán a svěřil se tatínkovi, že ho po nějakém úrazu stále bolí koleno a doktoři mu nepomohli. Tatínek mu poradil, aby si dal na koleno obklad. Ale ne Priessnitzův zábal, často nazývaný také jako zapářka, která se používá hlavně při kloubních potížích, ale aby použil svoji moč (urinu). Za nějakou dobu tento pán přišel a moc tatínkovi děkoval, že ho koleno přestalo bolet. Jen říkal: „Procházko, jenom to prosím Vás nikomu neříkejte, aby se mi chlapi v hospodě nesmáli“.

- Antonín Procházka -

Snad letos

Čas letí jak ve větru listí
nikdo z nás už neomládne
žádný nemá takové štěstí
jak Ježíšek
ten nikdy nezestárne

Poslední dny roku přichází
Moc brzy noc už střídá den
Do ranní mlhy slunce vychází
my žijem svůj vánoční sen

No Vánoce, ty přece nejsou o dárkách
Ale jsou, ale jsou – s dětmi přeme se
Pohodu, klid si přejem o svátcích
a i dárky Ježíšek přinese

Štědrá noc se blíží, za chvíli je tu
měsíc ozáří tento svět
my všichni čekáme na tu kometu
přes dva tisíce let.

Snad letos přiletí ...

- Pablo Zahradník / Vrbátky -

FOTOKVÍZ

Poznáte děti na fotografii?

Pokud někdo poznáte děti
na fotografii, ozvěte se nám,
prosím, na email:

podatelna@vrbatky.cz.

Foto je zapůjčeno z archivu
p. Procházky
(požár v Dubanech).

Požár stodol v Dubanech

Kdysi jsem hledal v archivu negativů po tatínkovi a našel jsem negativy s označením „Požár Dubany“. Negativy jsem oskenoval a ukázal starší sestře Božě, která si na ten velký požár pamatuje. V té době měla sedm nebo osm let, takže to mohlo být v roce 1947 nebo 1948, ale přesně to po tolika letech neví. Naše rodina bydlela v domě č. p. 168 nad obchodem Budoucnost (nyní Smíšené zboží U Ali) a odtud byl požár dobře vidět. Říkala mi, že z toho měla velké trauma a dlouho špatně spala. Uvažovalo se, jestli

požár vznikl po úderu blesku nebo to bylo žhářství. Ale ani po letech jsme se nedověděli, co bylo příčinou požáru čtyř stodol a jednoho domu.

Nedalo mi to a dal jsem se do hledání. Podařilo se mi najít digitalizovanou kroniku Duban a zde jsem našel zápis kronikáře, řídícího učitele p. Hynka Kalabise, který tuto velkou událost zaznamenal.

Takto ji v roce 1945 zapsal: „*Poslední události: Právě na hodovou neděli k večeru 9. září 1945 byla vesnice překvapena požárem, který vypukl ve stodole (občana) rolníka Vojtěcha Kvapila. Požár vznikl od rakety, s kterou zacházeli hoši potulných komediantů a jeden místní chlapec. Protože bylo neobvyklé sucho, šířil se oheň rychle a strávil mimo stodolu V. Kvapila též stodoly rolníků: Josefa Smékala, Josefa Keclíka, Marie Kadláčkové. Škoda vzhledem k nedostatku a drahotě staviva a pracovních sil jest veliká. Při požáru působili mimo místní hasičský sbor i sbory okolní, ba i olomoucký a prostějovský.*“

- Antonín Procházka -

